

своєї професійної та соціальної ролі з дотриманням етико-дентологічних засад.

Важливим компонентом є дослідницька компетентність здобувачів вищої освіти, яка формується в процесі навчальної й наукової дослідницької діяльності здобувачів освіти, є необхідною передумовою особистісно-професійного розвитку лікаря-професіонала і лікаря-науковця [3; 14].

Головна мета системи вищої медичної освіти – формування фундаментальних теоретичних і практичних основ у здобувачів вищої освіти, генерування мотивації до особистісного і професійного вдосконалення, забезпечення здатності до критичного мислення та безперервного і постійного навчання. Спеціаліст, який здобув вищу освіту, має бути здатним займатися незалежною лікарською практичною діяльністю, не завдаючи шкоди пацієнтам, застосовуючи сучасні, ефективні й загальноприйняті методики лікування.

Список використаної літератури

1. Budnyk O. Innovative Competence of a Teacher: best European Practices. Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. 2019;6(1):76–89. DOI 10.15330/jpnu.6.1.76-89.
2. Nakae S, Haywood Y, Love LJ, Kothari P, Saldaña F, Sánchez JP. Office of Student Affairs: Engagement and Leadership Opportunities for Medical Students, Residents, and Fellows. MedEdPORTAL. 2021 Feb 5;17:11093. doi: 10.15766/mep_2374-8265.11093. PMID: 33598536; PMCID: PMC7880253
3. Гринь В. Г., Рябушко М. М., Білаш С. М., Лавренко Д. О., Саргош О. Д. Медичному факультету Полтавського державного медичного університету 50 років: історія, успіхи, перспективи. Вісник проблем біології і медицини. 2021;3(161):185–188. <http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/16766>
4. Гринь В.Г., Рябушко М.М., Гринь К.В., Рябушко Н.О. Дієвість системи адміністрування на факультеті у формуванні особистості майбутнього лікаря. Український стоматологічний альманах. 2021;1:103–107. <http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/15363>
5. Гринь К.В., Гринь В.Г. Питання переходу від додипломного до післядипломного етапу у медичній професії. Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу: матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвяченої 30-річчю Незалежності України, м. Яремче, 24 вер. 2021 р. Івано-Франківськ: ІФНМУ, 2021:71. <http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/16728>
6. Гринь К.В., Гринь В.Г., Герасименко Л.О., Ісаков Р.І. Ефективний процес навчання – запорука успішного становлення майбутнього лікаря. Сучасні тенденції розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, Полтава, 24 березня 2022 р. Полтава, 2022:76–78. <http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/17996>
7. Гуменна І. Комунікативна компетентність як одна із складових професійної культури майбутніх лікарів / І. Гуменна // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. – 2013. – Вип. 29. – С. 42-45. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2013_29_14.
8. Дубковецька І. Розвиток професійної компетентності майбутніх медичних працівників в умовах євроінтегрування. Освітні обрії. 2020;1(50):154-159. DOI: <https://doi.org/10.15330/obrii.50.1.154-159>
9. Крицький І. О., Гоциньский П. В., Крицький Т. І., Горішний І. М., Мочульська О. М., Крицька Г. А. Формування професійної компетентності майбутнього лікаря на прикладі студентів медичного факультету ТДМУ // Медична освіта. – 2018. – № 3. – С. 44-47. DOI: <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2018.3.8849>
10. Кульчицький В. Особливості формування професійної компетентності особистості студента-медика / В. Кульчицький // Молодь і ринок. – 2012. – № 5. – С. 91-94. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2012_5_20.
11. Лещенко Т.О. Професійна мова медика. Полтава: ПФ «Форміка», 2004. 140 с. <https://www.yumpu.com/xx/document/view/27519088/>
12. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19>
13. Скрипников А.М., Гринь К.В., Гринь В.Г. Значення лікарської етики і деонтології у формуванні особистості майбутнього лікаря. Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, Полтава, 25 березня 2021 р. Полтава, 2021:242–244. <http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/15443>
14. Солодюк Н.В. (2015) Формування дослідницької компетентності студентів-медиків. Електронне наукове фахове видання «Науковий вісник Донбасу», № 3 (31). ISSN 2310-2187
15. Трифонова О.С. Домінування визначення сутності понять "компетенція" і "компетентність". Наука і освіта. 2010;8:108-112.

ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВИТИ

Громова А.М., Мітюнiна Н.І., Ляховська Т.Ю., Талаш В.В., Прилуцька Н.О.

Полтавський державний медичний університет

Висвітлено основні рівні підготовки майбутніх спеціалістів: безперервний професійний ріст, формальна, інформальна, неформальна освіта. Перший рівень – додипломна освіта, яку здобувач отримує під час навчання в університеті. Другий рівень – післядипломна освіта, тобто інтернатура. Третій рівень – це неформальна й інформальна освіта (самоосвіта).

Ключові слова: новітні технології, неформальна освіта, безперервний професійний розвиток, академічна доброчесність, стимуляційні центри.

The article reflects the main levels of training of future specialists: continuous professional growth, formal, informal, non-formal education. The first level is an undergraduate education, which the applicant receives during his studies at a university. The second level is postgraduate education, internship. The third level is non-formal and informal education (self-education).

Keywords: the latest technologies, non-formal education, continuous professional development, academic integrity, stimulation centers.

Реформа системи охорони здоров'я України переживає не найкращі часи, розпочато побудову нової системи з інтеграцією в міжнародний простір, але розв'язана РФ війна гальмує ці процеси та ставить нові виклики.

Ураховуючи воєнні дії на території нашої держави, усе більш актуальним стає розвиток медичної науки, що вимагає від лікарів постійного навчання, самовдосконалення, уміння аналізувати дедалі більший обсяг знань і застосовувати його у своїй лікарській практиці при наданні як невідкладної допомоги (зупинка кровотечі, іммобілізація, виведення з шоккових станів, особливості транспотрування потерпілих), так і в лікуванні й реабілітації після тяжких ушкоджень, яких зазнають наші співвітчизники [3].

Реформа вищої школи, удосконалення оцінки знань поглибленим акцентом на вміння й оволодіння практичними навичками мають забезпечити таку підготовку в медичному ЗВО, щоб здобуті знання після закінчення навчання давали змогу виконувати обов'язки лікаря спочатку під керівництвом старших колег, а потім самостійно [1].

У наш час майбутній лікар проходить три рівні підготовки до вибраної професії. Перший – додипломна освіта, лікар отримує диплом, але не має статусу спеціаліста; другий – післядипломна освіта, де лікар отримує спеціальність (інтернатура); третій рівень – безперервний професійний ріст. Кожен лікар мусить вчитися все своє професійне життя.

У додипломній освіті переважає теоретичне навчання над практичним. Це можна пояснити особливостями спеціальності й відсутністю достатньої кількості тематичних хворих у клініках.

Для покращення навчання на цих рівнях має бути створено симуляційні центри із сучасним обладнанням, фантомами.

Для поглиблення знань та їх закріплення широко використовуються тестові завдання. За останні роки введено багато змін у діагностику, лікування, упроваджуються міжнародні протоколи, а база даних тестових питань не завжди відповідає сучасним даним і потребує вдосконалення, що необхідно для якісного надання інформаційних послуг здобувачам освіти [4].

Післядипломна освіта – це поглиблення навчання в інтернатурі, робота в клініці, опанування практичних навичок, реальний клінічний досвід.

Тож чи не найважливішим має бути постійне вдосконалення вмінь і навичок, що має відповідати сучасним методам діагностики і протоколам лікування пацієнтів.

Безперервний професійний ріст має реалізуватись через право на освіту впродовж життя, шляхом формальної, неформальної й інформальної освіти. Держава визнає всі ці види освіти, підтримує суб'єктів освітньої діяльності, що надають відповідні освітні послуги, а також заохочує до здобуття освіти всіх видів.

Формальна освіта – освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій), передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти і здобуття кваліфікацій, що визнаються державою.

Неформальна освіта здобувається за освітніми програмами і не передбачає присвоєння (присудження) визнаних державою кваліфікацій за рівнями освіти й отримання встановленого законодавством документа про освіту.

Інформальна освіта (самоосвіта) передбачає самоорганізоване здобуття певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю.

Складні умови, в яких відбувається сучасний процес навчання, диктують організацію самостійної роботи студентів як одну з основних ланок у засвоєнні знань і формування вмінь застосовувати їх на практиці.

Кваліфікації й результати навчання, здобуті шляхом неформальної та інформальної освіти, можуть бути підтверджені й визнані в системі формальної освіти або в інших випадках, передбачених законодавством України.

Рекомендації Ради ЄС з оцінювання неформальної й інформальної освіти визначають, що оцінювання результатів навчання, а саме знань, навичок і компетентностей, здобутих через неформальну та інформальну освіту, може відігравати важливу роль у розширенні можливостей працевлаштування й мобільності, а також у підвищенні мотивації до безперервного навчання.

Неформальна й інформальна освіта дорослих – це вимога науково-технічного прогресу, який потребує постійного опанування новітніх технологій, заснованих на інноваційних знаннях; це вимога інформаційного суспільства, головною ознакою якого є постійні оновлювані знання. Людина в усі періоди свого життя здатна здобувати нові знання, розширювати світогляд, оволодівати новими й сумісними професіями.

Джерелом неформальної й інформальної освіти можуть бути книги, інтернет, онлайніві мережі, які створюються у віртуальному середовищі, дистанційне спілкування, інститути, власний досвід, досвід колег.

Онлайн-курси (навчання) не замінюють класичної освіти, але вони демонструють, що є й інші способи отримання знань, інші методи роботи. Нецікавий формат подачі інформації, матеріалу, високий рівень толерування плагіату й інших форм академічної недоброчесності впливають на мотивацію здобувачів освіти. Тому вкрай важливо крокувати в ногу з часом і впроваджувати всі можливі новітні технології в навчальний процес [5].

Підсумовуючи, наголошуємо на необхідності безперервного професійного розвитку, удосконалення знань здобувачів освіти шляхом використання новітніх технологій, змістовним наповненням тестових завдань, оновленням і доповненням стимуляційних центрів сучасними моделями фантомів.

Список використаної літератури

1. Громова А.М., Мітюніна Н.І., Мартиненко В.Б., Кетова О.М., Шафарчук В.М. Підготовка студентів в умовах реформування системи охорони здоров'я. Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти: матер. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 2021. С. 75-76.
2. Громова А.М., Мітюніна Н.І., Талаш В.В. Роль викладача в організації самостійної роботи студента на кафедрі акушерства і гінекології. Актуальні питання контролю якості освіти у вищих навчальних закладах: тези наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 2018. С. 53-54.
3. Каніковський О.Є., Сандер С.В., Павлик І.В. Роль керівника клініки в реалізації стратегії побудови нової системи охорони здоров'я України. Проблеми та перспективи вищої медичної школи у розробці та реалізації національної стратегії побудови нової системи охорони здоров'я в Україні на періоді 2015-2025 рр. : тези доп. навч.-метод. конф., м. Вінниця, 25 берез. 2015 р./ Вінницький нац. мед. ун-т ім. М.І. Пирогова, 2015. С. 80.

4. Мітюніна Н.І., Ляховська Т.Ю., Кетова О.М., Нестеренко Л.А., Талаш В.В. Актуальність проблеми викладання акушерства і гінекології в умовах реформування медичної освіти. Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти: матер. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 2021. С. 170-171.
5. Мороз В.М., Гумінський Ю.Й., Фоміна Л.В., Полєся Т.Л. Проблеми та перспективи вищої медичної освіти у реалізації Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я України. Проблеми та перспективи вищої медичної школи у розробці та реалізації національної стратегії побудови нової системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2025 рр.: тези доп. навч.-метод. конф., м. Вінниця, 25 берез. 2015 р./ Вінницький нац. мед. ун-т ім. М.І. Пирогова, 2015. С. 2-6.

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ ВИВЧЕННЯ «ОРТОДОНТІЇ»

Гутовська І.О., Галич Л.Б., Курєдова В.Д., Виженко Е.Е., Ніколішин І.А.

Полтавський державний медичний університет

Розглянуто можливості здобування й подачі інформації для лікарів-інтернів, слухачів на кафедрі післядипломної освіти лікарів-ортодонтів.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, післядипломна освіта, «AudaxCeph», електронна бібліотека.

The article is devoted to the possibilities of obtaining and providing information for intern doctors, trainees at the Department of Postgraduate Education of Orthodontists.

Keywords: information and communication technologies, postgraduate education, "AudaxCeph", electronic library.

Початок ХХІ століття характеризує суспільство як постіндустріальне (інформаційне), в якому здійснюється інформатизація всіх галузей науки й освіти. Інформатизація суспільства пов'язана насамперед із розвитком комп'ютерної техніки, різноманітного програмного забезпечення, глобальних мереж (інтернет), мультимедійних технологій. Щороку активно постає питання на кафедрі післядипломної освіти лікарів-ортодонтів Полтавського державного медичного університету щодо розширення можливостей подання інформації слухачам на циклі «Ортодонтія», лікарям-інтернам і не знижує своєї актуальності у військовий час у нашій країні [1].

Використання новітніх інформаційних технологій у всіх сферах життя є досить актуальним питанням, дослідженням і впровадженням результатів якого займається безліч науковців. Тому важливим завданням сучасної вищої школи стало формування високого рівня інформаційної культури майбутніх фахівців у галузі медицини в умовах стрімкого розвитку інформаційного суспільства. В умовах постійних змін у всіх сферах життя в Україні особливого значення набуває професійна підготовка майбутніх медичних працівників, зокрема лікарів-стоматологів. Діяльність лікарів неможлива без використання сучасних інформаційних технологій, які є необхідним і доступним інструментом для медичних досліджень і в клінічній практиці в цілому. Навчання в медичних закладах освіти націлене на підготовку висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців, які були б відповідальними, компетентними, мали б високий творчий потенціал і були здатні до якісної діяльності за визначеним фахом. Саме тому в процесі підготовки медичних працівників у закладах післядипломної освіти необхідно впроваджувати принципово нові підходи до питань розроблення технологій навчання.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) – це сукупність методів, засобів і прийомів, що використовуються для добору, опрацювання, зберігання, подання, передавання різноманітних даних і матеріалів, необхідних для підвищення ефективності різних видів діяльності. ІКТ – це технології опрацювання інформації за допомогою комп'ютера і телекомунікаційних засобів. Упровадження ІКТ у навчальний процес стимулює інтерес до навчальної діяльності, лікувальної справи, сприяє формуванню логічного мислення на ортодонтичному прийомі, оскільки ортодонтія – це спрямування в медицині, яке потребує точності та творчого мислення [2].

Щороку з'являються нові вимоги й завдання щодо підготовки майбутніх лікарів, фахівців своєї спеціальності. Провідною метою такої підготовки стає формування спеціаліста з якісною теоретичною і практичною підготовкою, який досконало володіє своєю спеціальністю. У зв'язку з цим зростає роль педагогічної майстерності викладача і його здібностей методично правильно керувати педагогічним процесом підготовки сучасного спеціаліста і виникає необхідність у підготовці й проведенні нових, сучасних лекцій, практичних і семінарських занять із лікарями-спеціалістами, лікарями-інтернами із застосуванням сучасних технологій навчання [4].

Освіта має орієнтуватись на розвивальні технології, які формують у майбутніх лікарів уміння вчитися, мислити, аналізувати і впроваджувати отриману інформацію, швидко приймати рішення в екстрених ситуаціях, пристосовуватись до потреб праці (формувати основні життєві компетенції). Світовий процес переходу до інформаційного суспільства, а також воєнні, економічні, політичні й соціальні зміни, що відбуваються нині в Україні, зумовлюють необхідність прискорення реформування системи освіти й системи охорони здоров'я в цілому. Людство має нагальну потребу в обробці інформації. Необхідність пошуку нових організаційних форм і методик навчання зумовлена тим, що виникла потреба в розробці методики, яка відповідає адаптації навчальних закладів до комп'ютерної епохи. Університети мають стати найважливішим фактором формування нових сучасних життєвих установок особистості. А медичні університети мають ще й завдання у формуванні ЛІКАРЯ, а це завдання під силу лише тим викладачам, які здатні не тільки "завантажувати" пам'ять студентів, інтернів, слухачів, спеціалістів, а й формувати їхню компетентність у своїй спеціальності. В умовах традиційних форм і методів навчання лікарі-інтерни, слухачі, отримуючи інформацію пасивно, не вміють самостійно її здобувати й застосовувати те, що знають, на практиці.

Післядипломна медична освіта орієнтована на практичні потреби дорослого контингенту слухачів, із професійною діяльністю яких безпосередньо пов'язані зміст і реалізація додаткових освітніх програм. Сучасному суспі-